

A hand is shown holding a teal awareness ribbon, which is shaped like a stylized figure-eight. The background is a textured teal surface with scattered pink petals. A white-bordered box is centered over the hand and ribbon, containing text.

VODIČ ZA ŽENSKO ZDRAVLJE

PREVENCIJA
RAKA
VRATA
MATERNICE

Znanje je moć, bez obzira na dob žene ili dio svijeta u kojem ona živi

Mimoza u mnogim kulturama simbolizira ženu, slobodu, emancipaciju i osjećajnost, a samim time što cvjeta u ledenim uvjetima pokazuje snagu i otpornost. Stoga je cvijet mimoze izabran za zaštitni simbol borbe protiv raka vrata maternice.

Saznajte što svaka žena treba znati o HPV infekciji i prevenciji raka vrata maternice!

Sadržaj

Što je HPV	4
HPV test	6
Papa test	10
Rak vrata maternice	14
Dijagnostičke metode u prevenciji raka vrata maternice	18
Kolposkopija	22
Nove strategije u borbi protiv raka vrata maternice	24
Ženski kutak	26
Razbijanje mitova	28
Još odgovora na neka pitanja	32
I za kraj	34

The background of the entire page is a microscopic image showing several spherical HPV virus particles. Each particle is composed of numerous smaller, repeating subunits that form a complex, cage-like structure. The particles are scattered across the frame, with some in sharp focus and others blurred in the background. The overall color palette is a mix of light blue and white, giving it a clinical and scientific appearance.

HPV

Humani papiloma virus (HPV) vrlo je čest virus. Postoji više od 150 različitih vrsta HPV-a. Nisu sve vrste HPV-a opasne. Pojedini podtipovi HPV-a niskog rizika uzrokuju genitalne bradavice, a oni visoko rizični mogu uzrokovati rak vrata maternice. Većina podtipova pripadaju grupi „niskog rizika“. Međutim, 14 podtipova nose veći rizik za nastanak raka vrata maternice.

HPV 16 i HPV 18 dva su podtipa virusa s najvećim rizikom te su povezani s nastankom oko 70% slučajeva raka vrata maternice.

Prijenos infekcije HPV-om

HPV se ponajprije prenosi dodiranjem kože o kožu. HPV se prenosi kontaktom u području genitalija, najčešće spolnim odnosom te inficiranim sluznicama i tjelesnim tekućinama, zato je važno naglasiti kako kondom ne pruža potpunu zaštitu od infekcije HPV-om.

Gotovo sve spolno aktivne odrasle osobe dobiju HPV u nekom trenutku života. 8 od 10 osoba će biti zaražene HPV-om tijekom života, međutim većina HPV infekcija ne uzrokuju simptome i proći će spontano. Imunosni sustav organizma uklanja više od 90 % svih infekcija HPV-om unutar dvije godine, bez ozbiljnih zdravstvenih problema. U nekim slučajevima infekcija se nastavlja te, ukoliko se ne otkrije, može dovesti do razvoja prekanceroznih promjena i raka vrata maternice.

Iako je većina seksualno aktivnih muškaraca i žena u nekom trenutku svog života bila zaražena HPV-om, infekcija često nema simptoma, a oni ili njihovi partneri možda nisu ni znali da ju imaju. HPV infekcija nije odraz ni Vas ni Vašeg partnera, kao ni Vašega načina života.

Međutim, kad prisutnost HPV-a potraje, žena može biti u povećanom riziku od razvoja raka vrata maternice. Može proteći i nekoliko godina od trenutka infekcije do razvoja simptoma.

Više od

75% žena

imat će HPV u nekom trenutku u životu

Imunosni sustav organizma uklanja više od 90 % svih infekcija HPV-om unutar dvije godine, bez ozbiljnih zdravstvenih problema. U nekim slučajevima infekcija se nastavlja te, ukoliko se ne otkrije, može dovesti do razvoja prekanceroznih promjena i raka vrata maternice.

HPV test

Bilo tko može imati pozitivan test na HPV. Testiranje je jedini način da znamo sa sigurnošću. Ako je rezultat HPV testa pozitivan, to nije znak za paniku, već je znak da treba posvetiti više pažnje praćenju i nadzoru žene.

Što je HPV test?

HPV test je molekularni test kojim se utvrđuje prisutnost DNA visokorizičnih tipova HPV-a, a preporučuju ga svjetske i europske smjernice za pouzdanije otkrivanje žena s rizikom od razvoja raka vrata maternice.

HPV test omogućuje rano i pouzdano otkrivanje rizika od razvoja raka vrata maternice i treba biti napravljen tako da razlikuje razine tog rizika. Od velike je pomoći ako test odvojeno prikazuje rezultate za HPV 16 i HPV 18 tako da se jasno zna ako je žena inficirana HPV podtipovima najvećeg rizika.

Pozitivan rezultat HPV testa ne znači da žena ima rak vrata maternice ili da će se razviti, već pokazuje da žena ima infekciju HPV-om i da je moguće izložena povećanom riziku od razvoja premalignih stanja i raka vrata maternice. Dodatnim citološkim testom se otkrivaju žene kojima je potreban odgovarajući nadzor ili liječenje u skladu sa važećim kliničkim smjernicama.

Negativan rezultat testa HPV-a pokazuje da žena ima nizak rizik razvoja raka vrata maternice i da je sigurna do sljedećeg testiranja.

Testiranje na HPV preporučuje se nakon 30. godine života.

Pozitivan rezultat HPV testa ne znači da žena ima rak vrata maternice ili da će se razviti, već pokazuje da žena ima infekciju HPV-om i da je moguće izložena povećanom riziku od razvoja premalignih stanja i raka vrata maternice. Dodatnim citološkim testom se otkrivaju žene kojima je potreban odgovarajući nadzor ili liječenje u skladu sa važećim kliničkim smjernicama.

Provođenje testa na infekciju HPV-om

Uzorak koji se uzima za test na HPV isti je kao i način provođenja papa testa. Štoviše, isti uzorak može se upotrijebiti za papa test i za test na HPV.

Vaš ginekolog će upotrijebiti instrument koji se zove spekulum koji će omogućiti pregled rodnice i vrata maternice. Zatim će s drugim aplikatorom uzeti bris s područja vrata maternice. Uzorak se stavi u bočicu s tekućim medijem te se prikupljeni uzorci iz liječničke ordinacije šalju u laboratorij u kojem se provodi ispitivanje na HPV.

Hoće li boljeti kada se uzima uzorak za HPV testiranje?

Za HPV test koristi se isti uzorak kao i papa test. Kada se uvede spekulum, možete osjetiti malu neugodnost pri uzimanju brisa s vrata maternice.

Dostupnost testa i pokriva li HZZO testiranje?

HZZO u cijelosti pokriva HPV test ako se provodi na temelju uputnice liječnika, primarnog ginekologa. Na uputnici treba biti naznačena pretraga *HPV tipizacija*.

One pacijentice koje nemaju dopunsko osiguranje, plaćaju iznos participacije.

Pacijentice koje pretragu obavljaju privatno, plaćaju cijeli iznos pretrage.

HPV testiranje validiranom metodom se provodi u svim većim gradovima u mikrobiološkim laboratorijima Zavoda za javno zdravstvo te u većim bolnicama.

Nije svejedno koji se HPV DNA test provodi. Važno je da HPV test odvojeno pokazuje rezultate za HPV 16 i 18 koji su nositelji najvećeg rizika, da je HPV test odobren regulatornim tijelima te da je učinkovitost testa potvrđena u kliničkim studijama.

Nije svejedno koji se HPV DNA test provodi. Važno je da HPV test odvojeno pokazuje rezultate za HPV 16 i 18 koji su nositelji najvećeg rizika, da je HPV test odobren regulatornim tijelima te da je učinkovitost testa potvrđena u kliničkim studijama.

Rezultati HPV testa

Rezultat	Što to znači?
Negativan	<p>HPV infekcija nije nađena. Imate veoma mali rizik za nastajanje premalignih ili malignih promjena na vratu maternice u sljedećih 5 godina.</p> <p>Vaš doktor Vam može preporučiti ponavljanje HPV testiranja za 3-5 godina.</p>
Pozitivan	<p>Imate infekciju visokorizičnim HPV-om i time imate povišeni rizik za nastajanje premalignih ili malignih promjena na vratu maternice.</p> <p>Vaš doktor Vam može preporučiti HPV genotipizaciju (određivanje podtipa HPV) ukoliko već napravljen HPV test ne daje tu informaciju.</p> <p>Ovaj nalaz će odrediti način praćenja ili liječenja daljnjih dijagnostičkih postupaka u ovisnosti o postojanju infekcije sa 16 i 18 genotipom HPV . Kod pozitivnog nalaza na HPV visokog rizika preporučuje se pregled papa testa iz istog ili naknadnog uzorka.</p>
Pozitivan na HPV tip 16 ili 18	<p>Imate infekciju visokorizičnim HPV-om, točnije genotipovima 16 i 18 koji imaju najveći onkogeni potencijal i time imate značajno povećani rizik za nastajanje premalignih ili malignih promjena na vratu maternice.</p> <p>Vaš doktor Vam može preporučiti pregled papa testom i kolposkopski pregled</p>

Papa test

Test prema Papanicolaou (poznat i kao papa razmaz ili papa test) u 1940-ima izumio je dr. George Papanicolaou, a desetljećima je to bio jedini test za rano otkrivanje raka vrata maternice.

Gdjegod se koristio, papa test je pomogao smanjiti broj žena oboljelih i umrlih od raka vrata maternice za gotovo 80 % u posljednjih 70 godina. Papa test pod mikroskopom otkriva prisutnost promijenjenih stanica iz brisa vrata maternice koje su rani pokazatelj razvoja bolesti.

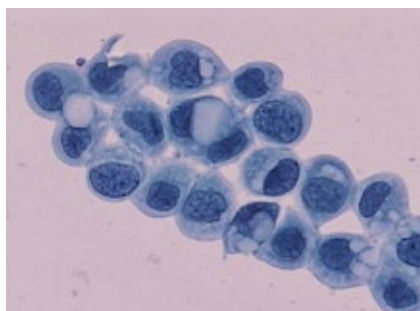
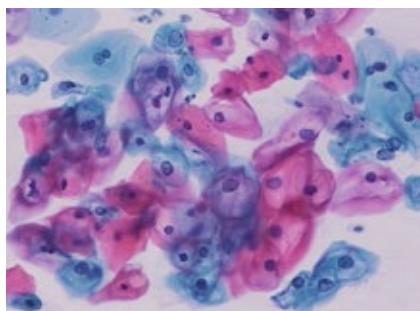
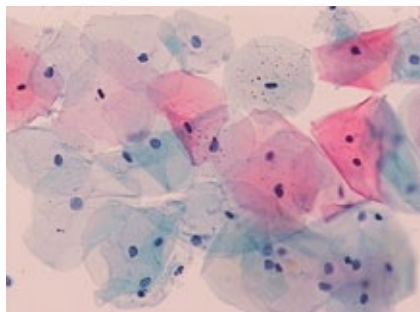
Prije nego stanice pređu iz normalnih u kancerozne, prolaze niz promjena. U papa testu traže se te promjene. Papa test se oslanja na educiranog stručnjaka, citologa, koji putem mikroskopa traži promijenjene stanice te rezultati mogu varirati unutar različitih laboratorija.

Papa test ne otkriva prisutnost HPV-a, a kvaliteta uzorka i subjektivna procjena izgleda stanica mogu biti podložni ljudskoj pogrešci.

Uzimanje uzorka za papa test

Uzorak se uzima na isti način kao i za HPV test. Vaš ginekolog će upotrijebiti instrument koji se zove spekulum koji će omogućiti pregled rodnice i vrata maternice. Zatim će s drugim aplikatorom uzeti bris sa područja vrata maternice. Uzork se razmaže na stakalce ili stavi u bočicu s tekućim medijem i šalje se u citološki laboratorij. Kada se unese spekulum, možete osjetiti malu neugodnost pri uzimanju brisa iz vrata maternice.

Papa test ne otkriva prisutnost HPV-a, a kvaliteta uzorka i subjektivna procjena izgleda stanica mogu biti podložni ljudskoj pogrešci.

Rezultati papa testa

Rezultat	Što to znači?
Normalan (Nalaz negativan na intraepitelnu ili invazivnu leziju)	<p>Bez atipičnih promjena na stanicama.</p> <p>Imate vrlo mali rizik za nastajanje premalignih ili malignih promjena na vratu maternice za unutar sljedeće tri godine.</p> <p>Vaš doktor će Vam moći preporučiti ponavljanje papa testa za 1-3 godine.</p>
ASC-US Atipične pločaste stanice neodređenog značenja	<p>Postoje atipične stanice. Vaše stanice su vrlo blago promijenjene. Ako te promjene nisu uzrokovane infekcijom iz grupe visokog rizika humanih papiloma virusa (HR HPV), imate vrlo mali rizik za nastajanje premalignih ili malignih promjena na vratu maternice.</p> <p>Vaš doktor Vam može preporučiti ponavljanje papa testa. Također, može uzorak poslati na HPV test da ustanovi imate li HPV infekciju (HPV tipizacija). Ovaj nalaz će odrediti potrebu za kolposkopskim pregledom, ponavljanjem papa testa te načinima daljnjeg nadzora.</p>
LSIL Skvamozna intraepitelna lezija niskog stupnja	<p>Nađene su blage promjene na stanicama epitela vrata maternice (po starom nazivlju CIN 1) i imate blago povišen rizik za nastajanje premalignih ili malignih promjena na vratu maternice.</p> <p>Vaš doktor Vam može preporučiti kolposkopski pregled, ili ponavljanje papa testa, ili poslati uzorak na HPV test da ustanovi imate li HPV infekciju (HPV tipizacija). Ovaj nalaz će odrediti potrebu za kolposkopskim pregledom, ponavljanjem papa testa te uputu o daljnjem liječenju ili nadzoru.</p>
HSIL Skvamozna intraepitelna lezija visokog stupnja	<p>Nađene su teške promjene na stanicama epitela vrata maternice (po starom nazivlju CIN 2, CIN 3, CIS) te imate značajno povišen rizik za postojanje ili razvoj premalignih ili malignih promjena na vratu maternice.</p> <p>Vaš doktor Vam može preporučiti kolposkopski pregled.</p>

Razlika između papa testa i HPV testa?

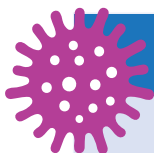
Molekularni DNA HPV test je značajno osjetljiviji od papa test što znači da će više slučajeva bolesti vrata maternice "uhvatiti", odnosno manji broj žena će biti poslano kući kao negativne, a koje su u stvarnosti pozitivne s rizikom za promjene.

Kod papa testa citolog putem mikroskopa traži abnormalne stanice i rezultati mogu varirati unutar različitih laboratorija. Može se dogoditi da se abnormalne stanice uopće ne prebace u citološki uzorak, a ponekad je teško razlikovati abnormalne stanice od normalnih stanica te ih je moguće previdjeti.

Iako se zahvaljujući papa testu pojavnost bolesti jako smanjila, podaci upućuju na

ograničenja tog testa, kao što su otežano otkrivanje prekanceroznih stanica među mnogim normalnim stanicama te subjektivno tumačenje testa, što može dovesti do neotkrivenih slučajeva prekanceroznih promjena ili raka vrata maternice. Kao posljedica toga jedan dio slučajeva javlja se kod žena koje su imale normalne rezultate papa testa.

HPV test detektira prisutnost uzročnika bolesti, odnosno visokorizičnih HPV virusa, a koji potencijalno mogu uzrokovati promjene stanica vrata maternice. HPV test se provodi molekularnom tehnologijom čiji rezultat je jasno pozitivan ili negativan te dodatne interpretacije rezultata nisu potrebne.

PROBIR JE VAŽAN DIO PREVENCIJE

DANAS POSTOJE DVA GLAVNA TESTA PROBIRA
NA RAK VRATA MATERNICE

PAPA TEST

Koristi se već gotovo 80 godina u potrazi za **abnormalnim promjenama na stanicama.**

HPV DNK TEST

Koristi **suвременu tehnologiju** za otkrivanje DNK visokorizičnih tipova HPV-a kako bi se utvrdio rizik od prekanceroznih promjena ili raka kod žena.

Testovi se mogu raditi zajedno ili jedan nakon drugog, ovisno o dobi i medicinskim smjernicama

Rak vrata maternice (RVM)

Danas je rak vrata maternice jedna od vrsta raka koja se najlakše može spriječiti, zahvaljujući cijepljenju, probiru i ranom liječenju. Unatoč tomu, to je i dalje jedna od najčešćih i najsmrtonosnijih vrsta raka u žena diljem svijeta.

O raku vrata maternice

Rak vrata maternice nastaje kad abnormalne stanice na vratu maternice počnu nekontrolirano rasti. Ako se rano otkrije, može se spriječiti ili uspješno liječiti, međutim ipak gotovo 530 000 žena diljem svijeta svake godine razvije tu bolest, a oko 270 000 nepotrebno umire od nje. Poznata je kao jedna od najčešćih vrsta raka u žena, a većina slučajeva bilježi se u zemljama koje još nisu uspostavile sustavne prakse probira i prevencije.

Uloga humanog papiloma virusa (HPV) kod raka vrata maternice

Uzročnik raka vrata maternice je poznat i to je Humani papiloma virus (HPV). Poveznica između infekcije HPV-om i raka vrata maternice otkrivena je 1980-ih, a 1996. g. Svjetska zdravstvena organizacija javno je potvrdila da je HPV najvažniji čimbenik rizika za razvoj raka vrata maternice. Gotovo svi slučajevi raka vrata maternice, točnije 99,7 %, izazvani su dugotrajnom infekcijom visokorizičnim podtipovima HPV virusa.

HPV može promijeniti normalne stanice u abnormalne dok HPV infekcija traje. Rak vrata maternice (RVM) nastaje kad

abnormalne stanice na vratu maternice počnu nekontrolirano rasti. Može proći nekoliko godina (čak 10-15) dok stanice zaražene HPV-om postanu kancerogene. Stoga je važno naći promjene stanica u fazi prije razvoja raka redovitim pregledom. Iako nema lijeka za infekciju HPV-om, ako se promijenjene stanice dovoljno rano otkriju, RVM se može spriječiti ili uspješno liječiti.

Pravilno liječenje prekanceroznih promjena može spriječiti rak vrata maternice, a ranija dijagnoza omogućava manje invazivne postupke i bolje rezultate liječenja.

Simptomi raka vrata maternice

Prekanceroze i rani stadij raka vrata maternice obično nemaju simptome. Kako rak vrata maternice napreduje, može se primijetiti neuobičajeno krvarenje i iscjedak. Važno je rano prepoznati problem kada postoji velika vjerojatnost izlječenja. Stoga su redovne kontrole važne čak i ako se dobro osjećate.

Napredni probirni i dijagnostički testovi ključni su za poboljšanje strategija za prevenciju bolesti.

Dodatni rizični faktori:

- Oslabljeni imunološki sustav
- Mnogobrojni partneri
- Infekcija HIV-om
- Prisutnost drugih spolno prenosivih bolesti i upala koje mijenjaju sluznicu vrata maternice
- Stupanje u spolne odnose u mlađoj dobi
- Pušenje

Kako smanjiti rizik od razvoja raka vrata maternice

Rak vrata maternice se gotovo u potpunosti može spriječiti cijepljenjem protiv HPV-a i redovitim ginekološkim preventivnim pregledima te liječenjem prekanceroznih promjena. Razlozi ovih dobrih mogućnosti prevencije su ti što je za ovu vrstu raka poznat uzročnik i potrebno je razmjerno dugo razdoblje između infekcije i nastanka raka, tijekom kojeg imamo dovoljno vremena za učinkovitu prevenciju.

Dakle, postoji sigurna, jednostavna i dostupna zaštita od raka vrata maternice.

Cijepljenje

Cijepljenje protiv HPV-a preporuča se radi spriječavanja infekcije visokorizičnim HPV-om sadržnih u cjepivu.

Dostupna su cjepiva za djevojčice i dječake te za djevojke i mladiće, u dobi od 9 do 26 godina, koja štite od određenih vrsta HPV-a.

Ako ste cijepljeni protiv HPV-a, stručnjaci preporučuju da se ipak provede rutinski probirni HPV test. Iako cjepivo ne štiti u potpunosti od svih visokorizičnih podtipova virusa, predstavlja najučinkovitiju metodu prevencije.

Dijagnostičke
metode u
prevenciji
raka vrata
maternice

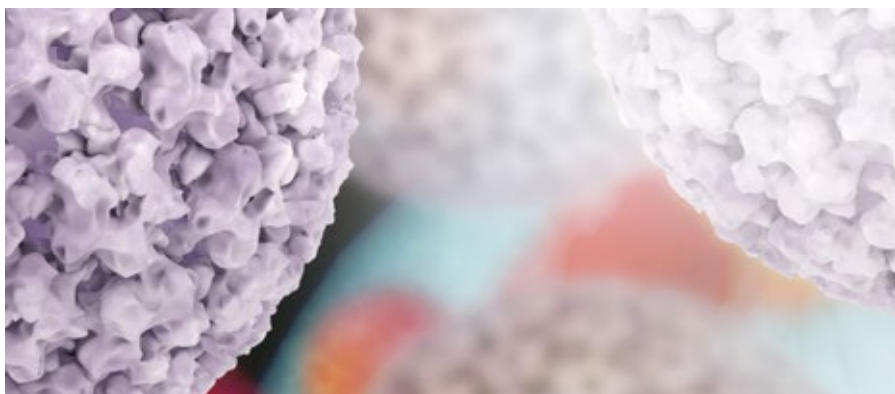
HPV testiranje u probiru

HPV testiranje u probiru je dio nove strategije za prevenciju raka vrata maternice. Liječnici sada mogu kod žena obaviti probir na prisutnost HPV-a pomoću naprednih HPV testova koji detektiraju prisutnost specifičnih visokorizičnih genotipova HPV-a, a koji mogu prouzročiti rak vrata maternice. Test na visokorizični HPV može se koristiti za primarni probir.

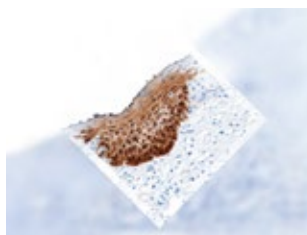
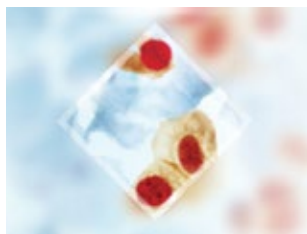
Znanstvena istraživanja su dokazala da je testiranje na visokorizični HPV znatno osjetljiviji u otkrivanju bolesti vrata maternice nego papa test.

Ženi pozitivnoj na visokorizični HPV bit će potrebno daljnje testiranje, nadzor ili skrb u skladu s preporučenim kliničkim smjericama. Ženi koja je negativna na visokorizični HPV može se sa visokom sigurnošću reći da ima vrlo nizak rizik za razvoj raka vrata maternice do sljedećeg probira.

HPV test je molekularni test kojim se utvrđuje prisutnost DNA visokorizičnih tipova HPV-a, a preporučuju ga svjetske i europske smjernice za pouzdanije otkrivanje žena s rizikom od razvoja raka vrata maternice. Testiranje na HPV preporučuje se nakon 30. godine života.

Važno je odrediti koje žene pozitivne na HPV imaju veći rizik od bolesti vrata maternice te time i kojima je potrebna dodatna intervencija (kolposkopija i biopsija), a u tome nam pomaže dvojni biomarker p16/Ki-67.

Novi testovi s biomarkerima

Biomarkeri pružaju biološke informacije koje mogu pomoći zdravstvenim radnicima razumjeti što se događa u našim tijelima na molekularnoj razini i mogu im otkriti da nešto nije u redu.

Infekcije HPV-om su česte i neće sve žene zaražene HPV-om razviti prekanceroznu bolest vrata maternice ili rak. Žene s abnormalnim rezultatima papa testa ili pozitivnim testom na HPV često se podvrgavaju i dodatnoj pretrazi - kolposkopiji, tijekom koje se pomno pregledava ženin vrat maternice, a može se obaviti i biopsija kako bi se ispitala prisutnost abnormalnog tkiva. Sad je već poznato da slanje svih žena pozitivnih na HPV na kolposkopiju nije ni praktično ni troškovno učinkovito te može rezultirati prekomjernim tretiranjem žena. Zato je važno odrediti koje žene pozitivne na HPV imaju veći rizik od bolesti vrata maternice te bi imale koristi od dodatne kolposkopije i biopsije.

Testovi biomarkerima u prevenciji raka vrata maternice određuju kome je potrebna dodatna intervencija. Biomarkeri nam pomažu da shvatimo postoje li znakovi HPV infekcije koja transformira stanice vrata maternice i koja se može razviti u rak ako se dozvoli napredovanje bolesti. Ovo predstavlja veliki korak u individualizaciji skrbi te se njime smanjuje mogućnost preagresivnog liječenja blagih promjena ili nedostatnog liječenja potencijalno agresivnih oblika bolesti.

Imaju dvije funkcije:

- Poboljšavaju točnost i jasnoću rezultata papa testa (osjetljivost i specifičnost)
- Otkrivaju žene koje imaju infekciju HPV-om koja bi mogla inficirane stanice pretvoriti u stanice raka.

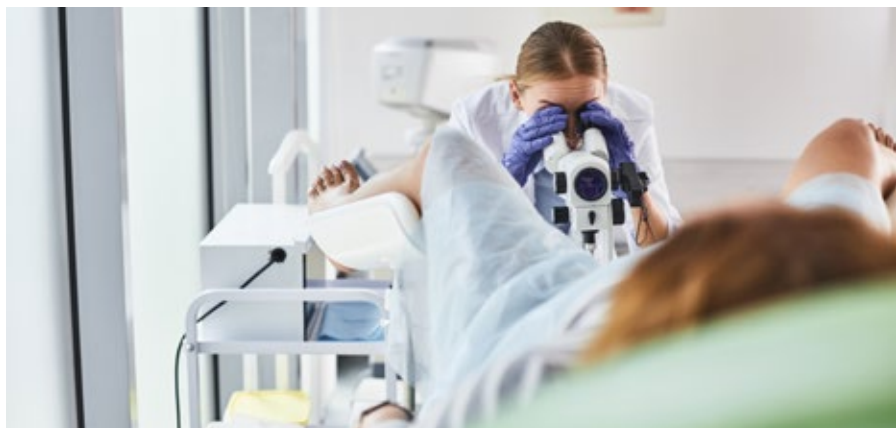

Kolposkopija

Kolposkopija je važan korak u prevenciji raka vrata maternice nakon dobivanja abnormalnih rezultata testova. Kolposkopija se uvela u praksu gotovo desetak godina prije pojave papa testa (Hinselmann 1929.).

Tijekom kolposkopije liječnik koristi kolposkop (povećalo sa svjetlom) kako bi uočio promjene na vratu maternice, kao i drugim dijelovima genitalnih organa (rodnicu, stidnicu) te anusu, koji se ne vide promatranjem golim okom. Nakon kolposkopije može se uzeti uzorak tkiva (biopsija vrata maternice) za patohistološku analizu kako bi se utvrdilo postoje li promjene koje ukazuju na prekanceroznu promjenu ili rak vrata maternice. Ako ginekolog pronade ikakve znakove prekancerozne bolesti ili ranog raka, možda će i ukloniti to tkivo. Nakon biopsije normalno je osjetiti malo boli i imati vaginalno krvarenje ili krvavi iscjedak, a sam postupak kolposkopiranja je promatranje vrata maternice i potpuno je bezbolno.

Kolposkopija omogućuje ginekologu da pognije pregleda vaš vrat maternice i, ako postoje bilo kakve abnormalnosti, uzme malu količinu tkiva za dodatnu analizu.

Nove
strategije u
borbi protiv
raka vrata
maternice

Tehnologije probira jako su napredovale otkad je 1940-ih godina uveden papa test. Inovativno molekularno-biološko testiranje koje ispituje DNK visokorizičnih tipova HPV-a, uključujući određivanje genotipa HPV 16 i 18, te imunocitokemijsko i imunohistokemijsko bojenje kojim se otkrivaju biomarkeri p16 i Ki-67, dva su važna pokazatelja za koje je poznato da su u korelaciji s razvojem bolesti. Ti testovi pružaju mogućnost prepoznavanja žena koje imaju najveći rizik za razvoj raka vrata maternice, onih kojima je potrebno hitno liječenje zbog prisutnosti promjena vrata maternice i onih koje se mogu sigurno vratiti rutinskim probirima.

U mlađih žena infekcija može biti kratkotrajna i brzo se povući. Ako vam je HPV dijagnosticiran u dobi od 30 godina i višoj, veća je vjerojatnost da je infekcija dugotrajna, s puno višim rizikom za prekanceroznu bolest.

Preventivna praksa razvija se usporedno s tehnološkim napretkom, a medicinske smjernice trenutačno variraju od jedne do

druge zemlje s obzirom na pristup probiru na rak vrata maternice.

Većina zemalja još provodi probir papa testom, međutim, mnoge su zemlje također uvele testiranja na HPV - kao prvi test probira, zajedno s papa testom ili da bi se dodatno ispitali abnormalni nalazi papa testa.

Novije smjernice preporučuju ženama mlađim od 29 godina i dalje probir papa testom (svake 3 godine) jer su u toj dobi HPV infekcije jako učestale i prolazne.

Uloga HPV testiranja kao primarnog testa probira na rak vrata maternice?

HPV testiranje kao primarni test preporuča se ženama starijim od 30 godina. Kod žena s pozitivnim nalazom visokorizičnog HPV testa zatim se rade citološki testovi (papa test i/ili testiranje na dvojni biomarker p16/Ki-67). U tom slučaju citološki test postaje test trijaže i time se izdvajaju žene koje treba uputiti na kolposkopiju i biopsiju.

Kako testiranje na HPV u mnogim zemljama svijeta postaje sastavni dio primarnih probira na rak vrata maternice, još će više žena biti zaštićeno od te bolesti i od prekomjernog ili nedovoljnog liječenja.

Ženski kutak

Vaše zdravlje je u vašim rukama!

Potaknimo ostale žene u našoj okolini da slijede preventivne mjere koje uvelike smanjuju rizik od razvoja bolesti.

Savjeti za žene

- Volite sebe! Rezervirajte vrijeme kod ginekologa i pitajte je li došlo vrijeme za ponovni preventivni pregled. Uvijek je dobra ideja zaštititi svoje zdravlje, i za vas osobno i za vašu obitelj i najmilije.
- Redoviti ginekološki pregledi i odaziv na poziv za probir ono su što možete učiniti da biste preuzeli brigu o svom zdravlju i spriječili razvoj raka vrata maternice.
- Žene koje su u dugim vezama ili cijepljene protiv HPV-a još uvijek trebaju ići na redovan probir/pregled. HPV je vrlo čest, SVATKO tko je bio seksualno aktivan može biti pozitivan na HPV. Dakle, čak i ako ste primili cjepivo, pa čak i ako ste imali samo jednog seksualnog partnera, mogli biste biti u opasnosti. Postoje i drugi tipovi HPV-a nižeg rizika koji mogu izazvati bradavice, a koje ne prelaze u rak vrata maternice.
- Pitajte svog ginekologa o HPV testiranju kao dijelu probira na rak rata maternice.
- Popijte kavu s prijateljicom i razgovarajte o HPV-u i prevenciji bez osjećaja srama ili stigme. Nijedna žena ne bi trebala osjećati sram zbog HPV infekcije ili raka vrata maternice. Pozitivan rezultat HPV-a može se dogoditi svakome neovisno o broju partnera i nema razloga za osjećaj krivice.
- Mnoge žene se brinu što će njihovi partneri i okolina misliti ako dobiju dijagnozu HPV infekcije, a toliko je uobičajeno dobiti HPV u nekoj točki života.
- Za žene širom svijeta naglašavajmo potrebu uklanjanja stigme oko uobičajenog i rasprostranjenog virusa kao što je HPV, kako bismo bolje zaštitili svoje zdravlje - ne samo za sebe već i za članove obitelji koji ovise o nama.
- Vodite računa o sebi i ženama u vašem životu. Pričajte s prijateljicama!

Popijte kavu s prijateljicom, započnite razgovor, razgovarajte o HPV infekciji i prevenciji raka vrata maternice, podijelite svoja iskustva bez osjećaja srama ili stigme.

Možete poduzeti mjere za prevenciju raka vrata maternice slijedeći ova tri jednostavna koraka:

Korak 1.

Zakažite posjet kod ginekologa

Korak 2.

Započnite razgovor sa svojim liječnikom

Korak 3.

Pitajte svog liječnika za HPV testiranje zajedno s Vašim papa testom

A hand is shown holding a green awareness ribbon, which is looped around the fingers. The background is a dark, textured wooden surface. A white-bordered box is superimposed over the center of the image, containing the text.

Razbijanje mitova

#1 MIT

Jedini način za dobivanje infekcije HPV-om je spolnim odnosom.

Ne baš

HPV se prenosi kontaktom koža-na-kožu. Čak i kondomi, iako su učinkoviti u sprečavanju drugih spolno prenosivih infekcija (STI), ne mogu vas u potpunosti zaštititi od HPV-a. HPV može živjeti na mjestima kože koje kondom ne pokriva ili se može prenijeti prije nego što se kondom upotrebi.

#2 MIT

Mogla bih imati HPV infekciju, a da to uopće ne znam.

Da, vrste HPV-a koji uzrokuju rak vrata maternice obično nemaju znakove ili simptome, zbog čega većina ljudi uopće ne zna da ima infekciju. Sudjelujući u redovnim ginekološkim pregledima, Vaš liječnik može utvrditi postoji li rizik od bolesti i skrbiti o Vama tako da se rak nikad ne razvije.

#3 MIT

Nitko od mojih prijatelja nema HPV, to je u mom kraju rijetka pojava.

To je netočno!

HPV je zapravo vrlo čest. U stvari, gotovo svi odrasli (oko 80%) dobit će HPV u nekom trenutku svog života. Vjerojatno ste poznavali nekoga tko je imao, a možda nije ni znao. Razgovarajte s prijateljicama, dijelite svoje iskustvo i postavljajte pitanja. Vrijeme je za uklanjanje stigme s ove teme!

#4 MIT

Muškarci također mogu dobiti HPV

Istina

Muškarci definitivno mogu dobiti HPV. U stvari, HPV može čak uzrokovati razne karcinome kod muškaraca, poput karcinoma penisa, analnog otvora te glave i vrata. Važno je da se oba spola educiraju i upoznaju s učincima HPV infekcije.

#5 MIT

HPV koji izaziva genitalne bradavice isti je koji uzrokuje rak.

Nije istina

Vrste virusa HPV koji uzrokuju genitalne bradavice ne dovode do raka vrata maternice. Postoji preko 150 podtipova HPV-a, a samo određeni podtipovi visokog rizika mogu dovesti do raka vrata maternice. Dva podtipa najvećeg rizika, HPV16 i HPV18, uzrokuju gotovo 70% svih slučajeva raka vrata maternice. Ako ste se testirali na HPV i rezultat testa je pozitivan, važno je znati je li riječ o visoko rizičnom podtipu te radi li se o HPV 16 ili HPV 18.

#6 MIT

Nemam novog partnera pa mi ne treba probirni test.

Razmisli još jednom

Možete se inficirati HPV-om čak i kroz samo jedno seksualno iskustvo. Pokazalo se da HPV niz godina može ostati neaktivan u tijelu. Također obično treba više godina da HPV infekcija dovede do raka vrata maternice. Dakle, čak i ako imate dugogodišnjeg partnera i saznate da imate HPV, to nije pokazatelj da ste oboje bili nevjerni jedno drugom. HPV je čest, a pozitivno testiranje nije odraz Vas, Vašeg partnera ili Vašeg životnog stila.

#7 MIT

Papa test je test na HPV.

Ne

Mnoge žene misle da vode igru u borbi protiv raka vrata maternice jer redovito idu na papa test, test u kojem se sakupljaju stanice vrata maternice i pregledavaju. Međutim, papa test ne otkriva HPV i zapravo ponekad propušta bolest. Dobra vijest je da ako vaš liječnik prikupi uzorak koristeći tekući medij, HPV test se može obaviti iz istog uzorka i precizniji je u otkrivanju rizika od raka vrata maternice.

#8 MIT

Cijepila sam se protiv HPV-a pa ne moram razmišljati o probirnim testovima.

Oprosti, pogrešno

Čak i ako ste primili HPV cjevivo, zdravstveni stručnjaci i dalje preporučuju rutinski pregled. Cjevivo ne štiti od svih visoko rizičnih podtipova HPV-a, a od kojih se neki mogu razviti u rak vrata maternice godinama poslije. Ako niste bili cijepljeni, trebali biste razmotriti razgovor s liječnikom o tome. Važno je da razgovarate sa svojim liječnikom o testiranju na HPV čak i ako ste se cijepili.

#9 MIT

Radila sam papa test i rezultat je bio uredan. Ne treba mi još i HPV test.

Ne u potpunosti

Uredan rezultat papa testa ne znači uvijek da ste slobodni od raka. Papa test traži abnormalne stanice pod mikroskopom; HPV test je osjetljiviji test koji otkriva DNK visokorizičnih podtipova HPV-a za koje postoji mogućnost da uzrokuju promjene na vratu maternice. Novije preporuke za žene starije od 30. godina uključuju HPV test jer je bolji u identificiranju žena koje su izložene riziku za razvoj raka vrata maternice.

#10 MIT

Rezultat HPV-a bio je pozitivan. To mora značiti da ću razviti rak vrata maternice.

Ne

Prisutnost HPV-a nije razlog za uzburu i ne znači da već imate ili ćete razviti rak. Tijela većine žena ukloniti će virus spontano i bez problema, međutim kod nekih žena HPV infekcija postaje dugotrajna i u tim slučajevima može dovesti do bolesti. Pozitivan rezultat HPV testa pomaže vašem liječniku da zna da će biti potrebno praćenje budući da imate infekciju podtipom HPV-a, „visokog rizika“. Vaš liječnik će raditi s vama kako bi isplanirao vaše sljedeće korake za daljnje testiranje.

Još
odgovora
na neka
pitanja ?

Zašto ne koristiti samo papa test koji se oduvijek koristio?

Papa test se koristi već desetljećima, a učinkovit je u smanjenju incidencije raka vrata maternice. Međutim, papa testom se može propustiti dio slučajeva raka vrata maternice. To se također naziva lažno negativnim rezultatom. Žene s lažno negativnim rezultatom misle da su zdrave, dok njihova bolest prolazi neotkrivena.

Cijepljena sam protiv HPV-a. Trebam li se ipak testirati na infekciju HPV-om?

Da. Stručnjaci preporučuju da se ipak provede rutinski probirni test. Cjepivo ne štiti od svih visokorizičnih vrsta virusa.

Utječe li visokorizična infekcija na moju plodnost?

HPV ne utječe na plodnost, osim ako ste imali višestruke infekcije vrata maternice zbog drugih spolno prenosivih bolesti koje mogu biti uzrok upale te u konačnici nekih vrsta neplodnosti. Potrebne su daljnje studije za povezivanje HPV infekcije s utjecajem na plodnost.

Ako sam trudna, mogu li prenijeti infekciju na dijete?

Ako ste trudni, nećete prenijeti infekciju HPV-om svojemu nerođenom djetetu. Međutim, tijekom porođaja, ako imate infekciju niskorizičnim genotipovima HPV-a 6 i 11, postoji mogućnost da ćete prenijeti virus djetetu u rodnici, što može prouzročiti stanje poznato kao rekurentna respiratorna papilomatoza ili RRP.

Trebam li reći svojem partneru ili svojoj partnerici da sam zaražena visokorizičnim HPV-om?

Da. Ako je riječ o muškarcu, on ima rizik za razvoj raka penisa, ali taj je rizik nizak. Ako je riječ o ženi, ona ima veći rizik da i sama dobije infekciju i razvije rak vrata maternice. Također, trebate reći svojem partneru ili partnerici ako održavaju još neki seksualni odnos, i te osobe mogu imati veći rizik od infekcije HPV-om.

Međutim, ne morate reći svim svojim prošlim partnerima, odnosno onima otprije više od dvije godine.

I za kraj...

Podizanje svijesti o raku vrata maternice ključ je odgovarajuće preventive

Uz adekvatan probir, cijepljenje i liječenje, razvoj raka vrata maternice može se gotovo u potpunosti spriječiti.

Doprinesite prevenciji bolesti i podijelite saznanja o raku vrata maternice svojim najmilijima.

www.zenskozdravlje.hr

Facebook stranica: Roche Hrvatska

Facebook stranica: Know Your Risk for Cervical Cancer

www.cervicalcancer-risk.com

Literatura:

- 1) Andrae B et al. J Natl Cancer Inst. 2008;100(9):622-629
- 2) Bergeron C et al. Am J Clin Pathol. 2010;133(3):395-406
- 3) Blanks, R. G. et al. BJ of Cancer 2009; 100(11): 1832-1836
- 4) CDC. Vaccines and Immunizations. Human Papillomavirus. Available at: <http://www.cdc.gov/vaccines/pubs/pinkbook/hpv.html> Last Accessed December 2016
- 5) Centers for Disease Control and Prevention. 2012; 61(15):258-261
- 6) Centers for Disease Control. Epidemiology and Prevention of Vaccine-Preventable Diseases. The Pink Book: Course Textbook - 12th Edition Second Printing (May 2012). Retrieved from <http://www.cdc.gov/vaccines/pubs/pinkbook/hpv.html>
- 7) Chesson HW et al. Sex Transm Dis. 2014; Nov;41(11):660-4
- 8) Cuzick J et al. Int J Cancer. 2006;119(5):1095-1101.
- 9) de Sanjose S et al. Lancet Oncol. 2010;11:1048-1056.
- 10) Galgano MT et al. Am J Surg Pathol. 2010;34(8):1077-1087
- 11) <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs380/en/>
- 12) <https://emedicine.medscape.com/article/219110-treatment>
- 13) <https://www.cancer.gov/news-events/press-releases/2014/HPVscreeningPredictor>
- 14) <https://www.cancer.net/cancer-types/cervical-cancer/statistics>
- 15) <https://www.cancer.org/cancer/penile-cancer/causes-risks-prevention/risk-factors.html>
- 16) <https://www.webmd.com/sexual-conditions/hpv-pregnancy#1>
- 17) Jeronimo J, et al. J Glob Oncol. 2017; 3(5):635-57
- 18) Leyden WA et al. J Natl Cancer Inst. 2005;97(9):675-683
- 19) National Cancer Institute. Cervical Cancer Screening- for health professionals (PDQ®) Available at: http://www.cancer.gov/cancertopics/pdq/screening/cervical/HealthProfessional#Section_115. Last accessed December 2016
- 20) Petry KU et al. Gynecol Oncol. 2011;121(3):505-509
- 21) Priest P et al. BJOG. 2006;114(4):398-407
- 22) Stoler MH et al. Am J Clin Pathol. 2011;135(3):468-75
- 23) Uijterwaal MH et al. Int J Cancer. 2014;136(10):2361-2368
- 24) Walboomers JM, et al. J Pathol. 1999;189(1):12-9
- 25) WHO, GLOBOCAN 2012. Estimated Cancer Incidence, Mortality and Prevalence Worldwide in 2012. Available at: http://globocan.iarc.fr/Pages/fact_sheets_population.aspx Last accessed December 2016.
- 26) WHO. Human papillomavirus (HPV) and cervical cancer Available at: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs380/en/> Last Accessed October 2016
- 27) Winer RL, et al. Journal of Infectious Diseases 2008; 197(2):279-282)
- 28) Wright TC et al. Am J Clin Pathol. 2011;136(4):578-86
- 29) Wright TC et al. Gynecol Oncol. 2015;136(2):189-197

U kompaniji Roche
podržavamo viziju
svijeta u kojem nijedna
žena ne umire zbog
bolesti koja se može
spriječiti te donosimo
sveobuhvatno rješenje
za ranu i pouzdanu
detekciju žena s
povećanim rizikom
razvoja premalignih
promjena i raka vrata
maternice.

Roche d.o.o.

Ulica grada Vukovara 269a
10000 Zagreb
+385 1 4628 360
+ 385 1 46 60 125
www.roche.hr

Samo za zdravstvene radnike
Siječanj, 2021 / PM1 / MC-HR-00526